

ЛЕЩУК Осип Микитович (06. 01. 1894, с. Стаї, нині Стаївка Сокал. р-ну Львів. обл. — 28. 08. 1949, с. Божкове Полтав. р-ну Полтав. обл.) — письменник, теолог, педагог, громадський діяч. Батько **Т. Лещука**. Закін. Перемишл. гімназію (нині Львів. обл., 1913), навч. на факультеті теології Віден. (1913–14) і богослов. факультеті Львів. (1915–17) університетів, закін. Перемишл. духовну семінарію (1921). У 1918–19 служив у лавах УСС, був старшиною УГА. У м. Рава-Руська (нині Львів. обл.) 1921–45 працював священником у школах; водночас від 1933 — проф. реал. гімназії; опікун знедолених, калік, сиріт. Голова філії товариства «Просвіта» (м. Рава-Руська, 1923; ініціював ухвалення звернення-протесту проти знищення свідомого українського народу), Марій. дружини молоді та жіноцтва (1926). Також брав участь у діяльності т-в «Рідна школа», «Відродження», Товариства опіки над обездоленими, Комітету допомоги голодуючим в Україні. 1939–41 — парох у рідному селі та ін. У 1930-х рр. перебував на позиціях львів. літ. групи «Логос», прагнучи активізувати занепаде в Галичині літ.-культурне життя, дотримуючись засад і принципів укр. католицизму. Володів старогрец., староєвр., лат., польс., нім., чес., франц. мовами. У ж. «Червона калина» надрукував оповідання «Американська військова місія», «Попсований револьвер», «В церкві», «На квартирі» (усі — 1924–29). Окремими книжками видав повісті «Криваві сліди» (Жовква, 1927; Л., 1929; 2011) та «Пекельний хорівід» (1932), оповідання «Ждала, ждала козака» (1928) і «Ганя» (1929; усі — Львів). У творах показав важку долю простих людей на зх.-укр. землях під час та після 1-ї світової війни, їх визв. змагання, прагнення до знань і кращого життя, до праці задля сусп. поступу,

морал.-етич. удосконалення. У пед. практиці дотримувався засад взаємозв'язку морал.-етич. виховання з навч. процесом, єдності школи і сім'ї, впливу громадськості на формування особистості. У фундам. філос.-реліг. працях висвітлив питання люд. буття і моралі, філос. розуміння вічності, місії людини на землі, значення духов. цінностей: «Догматика», «Етика», «Катехиз», «Вишкіл Марійських дружин» (усі — Львів, 1937; 1994), «Християнське виховання молоді» (Перемишль, 1939; Л., 1994). Розробив пед. систему, осн. принципами якої є загальнодоступність освіти; поєднання чотирьох аспектів життєвої і діял. позиції людини: аналіт. сприймання дійсності, прагнення до узагальнення досягнень, синтез дії і поведінки через морал.-етичну позицію (у її формуванні виходив від ідеї до матеріал. вираження, від намагань до влаштування справедливого соц. ладу, від найкращих прикладів з історії України та всесвіт. історії громад). Спілкувався з митрополитом **Андреєм Шептицьким**, **О. Маковеем**, **Б. Лепким**, **М. Возняком**. Ув'язн. наприкінці 1945. Закатов. у сталін. в'язниці побл. Полтави. 1994 у рідному селі школі присвоєно ім'я Л. та відкрито його музей, встановлено пам'ят. хрест на честь Л. біля церкви св. Михайла; у Львові проведено наук. конф. та виставку про життя і творчість Л. Видано збір. його творів: «Релігійні праці» (1994), «Повісті та оповідання» (1995), «Криваві сліди. Олекса Коцур» (2011; усі — Львів).

Рекомендована література

1. о. Іван Ждан. Вишкіл кандидатів Марійських дружин о. Осипа Лещука. Л., 1937;
2. Козьоровський В. Галицький подвижник // За вільну Україну. 1990, 31 жовт.;
3. Лещук Т. Дорога у вічність // Віра батьків. 1991. № 3, 6, 13;
4. Цебенко І. Осип Лещук – священник, катехіт, письменник, громадський діяч (1894–1949). Л., 1994;
5. Редько Ю. Для Бога й України: Пам'яті о. Осипа Лещука // ГУ. 1994, січ.;
6. Заставна Г. Велетень духа і слова: укр. громадськість вшановує письменника, педагога, греко-катол. священника Осипа Лещука (1894–1949) // Голос з-над Бугу. 1999, 7 верес.;
7. Дужий П. Незабутній педагог // Укр. справа. Л., 2002;
8. Гуменюк В. І. Як стати вправним педагогом? // Молода Україна. 2004, 23 берез.;
9. Лещук Т. Ти є Петро-Скала: пам'яті батька. Л., 2010.

М. В. Ігнатюк

Бібліографічний опис:

Лещук Осип Микитович / М. В. Ігнатюк // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54553>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).